

Dětský domov se školou, Základní škola
a Středisko výchovné péče
JIŘÍKOV

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

pro školní rok
2025/2026

OBSAH

Úvod	3
1. Základní údaje o škole.....	4
2. Historie a stručná analýza situace DDŠ, ZŠ a SVP.....	5
3. Volnočasové aktivity dětí a materiální vybavení DDŠ, ZŠ a SVP.....	6
4. Stanovení cílů MPP.....	6
5. Skladba aktivit MPP pro jednotlivé cílové skupiny.....	8
6. Specifická prevence.....	10
7. Rodiče.....	14
8. Metody práce.....	14
9. Vytyčení sociálně patologických jevů.....	14
10. Evaluace – kvalitativní a kvantitativní hodnocení.....	15
Závěr.....	16

Přílohy

1. Strategie předcházení školní neúspěšnosti
2. Krizový plán
3. Témata pro I. Stupeň
4. Témata pro II. Stupeň
5. Zdraví, zdravý životní styl

ÚVOD

V naší společnosti se objevuje stále větší počet dětí, jejichž chování vybočuje z rámce obecně platných norem chování. Jsou u nich diagnostikovány poruchy chování, často ve spojení s poruchami učení. Proto se zvyšuje odpovědnost učitelů a vychovatelů, neboť mohou pomoci dětem v jejich orientaci ve světě, naučit je zdravému životnímu stylu, vést je k odpovědnému přístupu k sobě i ostatním. Naše zařízení má zcela specifické postavení v prevenci rizikového chování, neboť jsou k nám zařazovány děti, které mají velmi často diagnostikováno záškoláctví, zažité nejrůznější návyky (zlozvyky) např. na kouření, mají zkušenosti i s jinými drogami, krádežemi, šikanováním, prostitucí a v poslední době se u některých dětí objevuje nový trend tj. závislost na sociálních sítích. Mnohé děti byly sami oběťmi fyzického či psychického násilí, některé z nich byly oběťmi sexuálního zneužívání dospělou osobou, děti se syndromem CAN nejsou u nás výjimkou.

Neustále se snažíme bojovat s agresivitou a prvky šikany mezi dětmi, v neposlední řadě i s užíváním některých drog během pobytu dětí doma (cigarety, marihuana, pervitin, alkohol a jiné). S dětmi jsou vedeny diskuse, besedy, terapie. Jsou upozorňovány na nebezpečí způsobená kouřením (zdravotní i požární), porušování školního řádu a na nebezpečí negativního vlivu užívání veškerých drog na mladší děti. V současné době je v oblasti Šluknovského výběžku nejvíce poukazováno na rasismus a extremismus, i tato situace může ovlivnit chování našich dětí a jejich rodičů. S dětmi je nutné o tomto tématu hovořit – minimalizovat napětí. Budou vedeny diskuse a besedy dle potřeb.

Všichni pedagogičtí pracovníci se zaměří na mezilidské vztahy a tento rok hlavně na agresivitu žáků - šikanu, kyberšikanu. Budou se snažit negativním jevům ve vztazích předcházet, či je okamžitě řešit. Děti budou vedeny ke vzájemnému porozumění a pomoci, přičemž se využije systému sebehodnocení ve výchově i ve škole. Bezproblémové chování našich žáků se v naší škole nebere jako samozřejmost. Naši žáci měli na předešlých školách časté kázeňské problémy (zvýšená agresivita, impulzivní jednání s okolím, nezáměr o výuku - pasivita, destruktivní chování vůči školnímu majetku, nedostatečná příprava na vyučování, záškoláctví, šikana apod.). Chování žáků se v naší škole hodnotí každý den (známkou 1 – 5). Třídní učitel společně se žáky hodnotí průběh chování během dne ve škole, a to vždy na konci dne celé výuky, nebo následující den ihned zrána. Při hodnocení se klade důraz na sebehodnocení (sebereflexe), vyjádření vlastního názoru každého žáka. Pokud žák získá za sebou 5 x známku 1, je písemně i ústně pochválen před vychovatelem a ten den je hodnocen z nejvyššího stupně bodového hodnocení (tj. 13 bodů). Toto hodnocení motivuje žáky k lepším výkonům (aktivita) ve výuce, ohleduplnosti vůči ostatním žákům, větší zodpovědnosti za své činy (plnění školních povinností, např. školní služba, příprava na vyučování apod.). Každodenní hodnocení chování žáků ve škole slouží zároveň jako prevence k nekázní během výuky a o přestávkách.

1. Základní údaje o škole

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče Jiříkov, Čapkova 5, 407 53 Jiříkov
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Dušan Šimonka
Telefon na ředitele	606 817 383
E-mail na ředitele	reditel@ddsjirikov.cz

Jméno a příjmení vedoucího vychovatele	Mgr. Karel Brouček
Telefon	606 824 438
E-mail	vedouci vychovy@ddsjirikov.cz

Jméno a příjmení vedoucího školy	Mgr. Dana Morkusová
Telefon	606 816 506
E-mail	vedouciskoly@ddsjirikov.cz

Jméno a příjmení sociální pracovnice	Mgr. Alena Hockeová
Telefon	728 296 280
E-mail	socialni@ddsjirikov.cz

Jméno a příjmení výchovného poradce	Mgr. Dušan Šimonka
Telefon	606 817 383
E-mail	reditel@ddsjirikov.cz

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Mgr. Dana Morkusová
Telefon	606 816 506
E-mail	vedouciskoly@ddsjirikov.cz

Specializační studium	Ano	Ukončeno PPP Praha 2012 UK Praha - 2016	Ne
------------------------------	------------	---	----

Realizátor vzdělávání	PPP – Praha, Francouzská, UK Praha
------------------------------	------------------------------------

Jméno a příjmení etopeda	Mgr. Zdeněk Staněk, PhD.
Telefon	720 484 975
E-mail	etoped@ddsjirikov.cz

Jméno a příjmení psycholog	Mgr. Monika Voženílková
Telefon	777 749 668
E-mail	psycholog@ddsjirikov.cz

	Počet tříd	Počet žáků	Počet ped. pracovníků
ZŠ - I stupeň	I. (3., 4. ZŠ, 4. ZŠMV) II. (5. ZŠ), V. (3. ZŠS)	8 (5 ZŠ, 2 ZŠMV, 1 ZŠS)	3 učitelé + 2 asistentky pedagoga
ZŠ - II. stupeň	II. (8. ZŠ), III. (7. ZŠ), IV. (8., 9. ZŠ), V. (7., 9. ZŠS) VI. (7., 8., 9. ZŠMV)	27 (17 ZŠ, 6 ZŠMV, 4 ZŠS)	1 ředitel + 1 zástup. pro ZŠ + 9 učitelů + 2 asistentky pedagoga
Výchovné skupiny (max. 42 dětí)	1. – 4. sk. (chlapci), 5. – 6. sk. (dívky) (VLO má 3 VLS skupiny tj. 3., 4., 5.)	35	1 vedoucí vychovatel + 17 vychovatelů + 14 asistentů pedagoga (8N + 5D)
Ostatní: útěk - Ú léčebna - DPN přechod. ubytování - PU	1 Ú (V. skupina – 6. sk.) 1 PU	1 Ú 1 PU	X
CELKEM	6 TŘÍD (35 žáků) + 6 SKUPIN (37 dětí)	37 dětí, max. kapacita 42 dětí	1 ředitel + 1 ved.vych.+1 ved. školy + 2 psych.+ 1 etoped + 10 učitelů + 3 AP - Š + 17 vychovat. + 13 AP - V 49 pedagogů

2. Historie a stručná analýza situace DDŠ, ZŠ a SVP

Historie DDŠ, ZŠ a SVP:

Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče Jiříkov (dále jen DDŠ, ZŠ a SVP) byl zřízen 1. ledna roku 2002 po ustanovení zákona č.109/2002 Sb. Před tímto zákonem se zařízení nazývalo Výchovný ústav pro děti a mládež (VÚDM), a to jako samostatný právní subjekt od 1. ledna roku 1994 přeměnou ze Zvláštní školy internátní (ZvŠI). Ještě před zvláštní školou internátní byl v těchto prostorách dětský domov (DD), jehož vznik je datován rokem 1945. Zřizovatelem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále jen MŠMT). DDŠ, ZŠ a SVP je příspěvkovou organizací. Součástí DDŠ, ZŠ a SVP je základní škola, která vzdělává žáky podle tří školních vzdělávacích programů (ZŠ, ZŠ s minimálními výstupy - ZŠMV, ZŠS), ambulantní středisko výchovné péče a školní jídelna. V čele DDŠ stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává MŠMT. Poradním orgánem ředitele je pedagogická rada. Metodicky je ústav řízen Dětským diagnostickým ústavem v Liberci. Naše zařízení má své odborné pracovníky (psychology, speciální pedagogy), kteří jsou kompetentní vypracovat komplexní diagnostiku dítěte.

Stručná analýza situace:

Budovy DDŠ, ZŠ a SVP se nacházejí ve středu města Jiříkova, které je menším pohraničním městem (sousedí s SRN), ležícím na pomezí Ústeckého a Libereckého kraje v těsné blízkosti Lužických hor ve Šluknovském výběžku. Posláním DDŠ, ZŠ a SVP Jiříkov je zajišťovat výkon soudně nařízené ústavní výchovy, popř. předběžného opatření, dále má za úkol vzdělávat a vychovávat, reedukovat a resocializovat děti mentálně a sociálně znevýhodněné s výchovnými problémy. Hlavním cílem je výchova osobnosti dítěte tak, aby bylo schopné se v životě dobře uplatnit. DDŠ, ZŠ a SVP využívá zásad výchovné práce vycházejících z Úmluvy práv dítěte, metod založených na humanismu a vědeckém poznání světa.

DDŠ, ZŠ a SVP Jiříkov je zařízením koedukovaným. Kapacita zařízení je 42 dětí. Věkové rozmezí současně umístěných dětí je 8 - 16 let. Nyní se zde tedy nachází čtyři skupiny chlapců, z toho dvě skupiny s výchovně léčebným režimem a dvě skupiny dívek, z toho jedna skupina s výchovně léčebným režimem. Děti plní povinnou školní docházku na ZŠ patřící DDŠ, ZŠ a SVP, která vzdělává žáky podle RVP ZV (ŠVP - ZŠ, ŠVP - ZŠMV) a RVP ZŠS (ŠVP ZŠS).

ZŠ – ŠVP pro základní vzdělávání – Základní škola

ZŠMV – ŠVP pro základní vzdělávání – Základní škola s minimálními výstupy, (dříve ZŠP - upravující vzdělání žáků s LMP)

ZŠS - ŠVP pro obor vzdělání - Základní škola speciální

Součástí DDŠ je ambulantní Středisko výchovné péče, které poskytuje péči dětem, pedagogům a rodičům v oblasti šluknovského výběžku.

Vnitřní organizaci DDŠ, jeho působnost a základní řídicí vztahy mezi vedením a podřízenými organizačními jednotkami upravuje Vnitřní řád DDŠ, Organizační řád DDŠ a Etický kodex zaměstnance DDŠ. Tyto materiály jsou základní normou DDŠ, ZŠ a SVP Jiříkov a jsou závazné pro všechny pracovníky. Ve vnitřním řádu je uvedena povinná dokumentace úseku výchovy a školy. Dále se vnitřní řád zabývá systémem řízení, samosprávou DDŠ, právy a povinnostmi dětí, výchovných pracovníků a učitelů, systémem hodnocení, denním režimem, volným (mimoškolním) časem dětí, sociální a zdravotní péčí a podobně.

3. Volnočasové aktivity dětí a materiální vybavení DDŠ, ZŠ a SVP

V areálu DDŠ, ZŠ a SVP mají děti k dispozici víceúčelové sportovní hřiště, tenisové kurty a přílehlou zahradu. V budově DDŠ je počítačová učebna, posilovna, taneční sál, malá tělocvična, keramická, výtvarná a hudební místnost, společenský sál. K dispozici je také na úseku výchovy „dětská knihovna“ a na úseku školy „žákovská knihovna.“ Tělesná výchova

probíhá na hřištích a kurtech v areálu DDS, nebo v pronajaté tělocvičně ZŠ Jiříkov. V rámci Tv ve škole probíhá každoročně plavecký výcvik v plaveckém bazénu Rumburk a bruslení na zimním stadionu v Rumburku. Mezi sportovní vybavení DDS patří stoly na stolní tenis, jízdni kola, koloběžky, lyže (sjezdové i běžky), brusle, sáně a podobně. V DDS pracuje několik zájmových kroužků (útvářů). Dětem bývá také umožňováno navštěvovat zájmové kroužky i mimo DDS. Jedná se například o náboženství pod vedením řádové sestry p. E. Bernardové (externí pracovník), výtvarná činnost v keramické dílně pod vedením Mgr. J. Šafra (externí pracovník), Judo ve Varnsdorfu. S těmi dětmi, které mají své rodiče umístěné ve výkonu trestu odnětí svobody a mají zájem je ve věznicí navštívit, je návštěva realizována. Podobně jsou umožňovány návštěvy sourozenců v jiných zařízeních (dětské domovy, výchovné ústavy, ústavy sociální péče) a návštěvy rodinného prostředí za účelem navázání alespoň minimálního kontaktu. O víkendech je nejvhodnější čas pro realizaci volných vycházek a ostatních výhod a nadvýchod. Na návštěvy přijíždějí rodiče (styk s rodiči není omezen víkendem, rodiče mohou své dítě po předchozí telefonické či osobní domluvě navštívit kdykoliv). Některé děti odjíždějí v průběhu školního roku na prázdninový či víkendový pobyt domů. Školící středisko ve Starém Hraběcím je plně využíváno pro výchovnou činnost s dětmi DDS, ale je možno poskytnout i pro děti z jiných výchovných zařízení ČR.

4. Stanovení cílů PPŠ

1) Cíl:	<i>Zvýšit odolnost dětí vůči sociálně patologickým jevům, vést je k asertivnímu chování, slušnému chování, ke správnému sebehodnocení tak, aby si dokázaly klást v životě reálné cíle, naučily se zvládat stresové situace a pomáhaly ostatním.</i>
Ukazatele dosažení cíle:	<i>Aktivně vyhledávat a řešit problémy se šikanou, kyberšikanou, záškoláctvím a užíváním návykových látek. Jedním ze základních výchovných nástrojů při resocializaci (alternativní socializace) dětí je dodržování stanoveného režimu v našem zařízení.</i>
Zdůvodnění cíle:	<i>Pevně stanovená pravidla umožňují srozumitelnou komunikaci mezi dětmi a jejich vychovateli. Z tohoto důvodu vychovatelé dbají na dodržování pravidel stanovených vnitřním řádem. Bodovací systém umožňuje přehledné a spravedlivé hodnocení. Všichni pracovníci mají být dětem vzorem v každé situaci a jejím řešení, ať už se jedná o vytváření a rozvíjení kvalitních mezilidských vztahů, udržování pořádku, řešení konfliktů a problémů nebo hospodárné zacházení s vybavením v DDS. Důležitou podmínkou této práce je jednotné působení všech pracovníků na děti, trpělivý, laskavý a důsledný přístup.</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<i>Výchova k zodpovědnému chování k vlastnímu zdraví a zdravému životnímu stylu, schopnost hledat a najít pomoc při řešení stresových situací v životě.</i>

2) Cíl:	<i>Prohlubovat a zkvalitňovat vědomosti pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizikového chování. Pedagogové si mohou vybírat semináře či přednášky dle svého zájmu po předchozí konzultaci s vedením.</i>
Ukazatele dosažení cíle:	<i>Posílení odolnosti vůči rizikovému chování, vůči stresu a negativním zážitkům.</i>
Zdůvodnění cíle:	<i>Včasnou intervencí minimalizovat výskyt rizikového chování.</i>

Návaznost na dlouhodobé cíle:	<i>Získané vědomosti se mohou vhodně využít v praxi – prevence rizikového chování.</i>
-------------------------------	--

3) Cíl:	<i>Seznámit děti s dalšími projevy netolerance a násilí ve společnosti a dát jim návod, jak tomu čelit.</i>
Ukazatele dosažení cíle:	<i>Aktivní zapojení dětí v programu vyhraněný negativní vztah k těmto jevům.</i>
Zdůvodnění cíle:	<i>Po přechodu na střední školu se budou děti setkávat s různými projevy netolerance, musí získat přiměřené sociálně komunikační dovednosti a umět vyhledat pomoc.</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<i>Posílení odolnosti vůči rizikovému chování, vůči stresu a negativním zážitkům.</i>

4) Cíl:	<i>Spolupráce s rodiči našich dětí, kurátory, PČR, DPN, jinými výchovnými zařízení, v nichž jsou sourozenci našich dětí a zároveň se všemi pedagogickými pracovníky.</i>
Ukazatele dosažení cíle:	<i>Do realizace programu zapojujeme všechny pedagogy, dbáme na jejich vzájemnou informovanost o problémech jednotlivých žáků.</i>
Zdůvodnění cíle:	<i>Naší snahou je využít spolupráci s dalšími orgány a organizacemi podle aktuální situace – v zájmu dítěte a jeho osobnostního rozvoje.</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<i>Vědět o službách poskytujících poradenskou pomoc.</i>

5) Cíl:	<i>Pozitivní motivace ke zvýšení vzdělání, po ukončení povinné školní docházky - budoucí profesi.</i>
Ukazatele dosažení cíle:	<i>Důležitá je podpora dítěte při výběru vhodného oboru. Výchovná činnost s dětmi je zaměřena na zvýšení jejich sociálních dovedností, dále na rozumovou, pracovní, tělesnou, estetickou, výtvarnou, hudební výchovu.</i>
Zdůvodnění cíle:	<i>Získání kvalifikace v určitém oboru zajistí dětem lepší uplatnění na trhu práce.</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<i>Výchova k samostatnosti, zodpovědnosti, zvýšení odolnosti dětí vůči rizikovému chování – kriminalita.</i>

6) Cíl:	<i>Seznámit děti s projevy zneužití masmédií (internetu)</i>
Ukazatele dosažení cíle:	<i>Vědomá kontrola informací při práci s medií.</i>
Zdůvodnění cíle:	<i>S rozšířením internetu a jeho úlohou v životě roste možnost jeho zneužití v neprospěch dětí.</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<i>bezpečné chování ve světě dospělých i vrstevníků, schopnost odpovědného chování.</i>

5. Skladba aktivit PPŠ pro jednotlivé cílové skupiny

a) Pedagogové

Název a odborné zaměření vzdělávání	Téma: Bude dle aktuálních nabídek a potřeb všech pedagogů DDŠ, ZŠ a SVP
Stručná charakteristika	Seminář je určen všem školním pedagogům 1. stupně ve Šluknovském výběžku. Vzdělávací akce bude zaměřená na prevenci na I. stupni ZŠ s cílem budování dobrých vztahů ve třídě, zvládnutí konfliktů ve třídách.
Realizátor/lektor	MAS Český sever - Varnsdorf, Doc. PaedDr. O. Zelinková, CS
Počet hodin	8
Termín konání	16. 9. 2025
Zodpovědná osoba	Mgr. D. Morkusová – ŠMP

Název a odborné zaměření vzdělávání	Téma: Bude dle aktuálních nabídek a potřeb všech pedagogů DDŠ, ZŠ a SVP
Stručná charakteristika	Supervize je určena všem pedagogům z DDŠ, ZŠ a SVP Jiříkov. Pedagogičtí pracovníci se v rámci supervizí seznámí s aktuálními problémy našeho zařízení a ve spolupráci se supervizorem, se budou snažit jistá řešení aktuálních problémů.
Realizátor/lektor	DDŠ, ZŠ a SVP Jiříkov/ supervizorka PhDr. J. Lakomá
Počet hodin	16
Termín konání	1. - 2. 10. 2025, 3. 12. - 4. 12. 2025 (škola a výchova)
Zodpovědná osoba	ředitel Mgr. D. Šimonka

b) Žáci

Tematické bloky ve výuce, zaměřené na prevenci rizikového chování

Ročník/pololetí	Předmět	Vzdělávací oblast	Téma
I. stupeň 3. - 5. ročník	Přírodověda	Výchova ke zdraví	Zdraví a zdravý životní styl, ochrana zdraví, zdravotní a sociální rizika užívání návykových látek a kouření, sexuální výchova. Zákony omezující kouření a požívání návykových látek Jednoduché způsoby odmítání návykových látek.
	Ostatní předměty (Český jazyk - dramatická a literární výchova, Vv, Tv, Vlastivěda)	Člověk a jeho svět	Zdravé vztahy k vrstevníkům, umění odmítnout nepřijatelné chování, zdravé sebevědomí, vztahy kooperace, vztahy v rodině, zdravé sebevědomí, důvěra k dospělým, komunikace se službami poskytujícími pomoc (PČR atd.).
	Informatika		Reklama a jak ji vnímat, masmédiá, internet, mobilní telefony.

II. stupeň 6. - 9. ročník	Přírodopis	Výchova ke zdraví	Zdraví a zdravý životní styl, ochrana zdraví, zdravotní a sociální rizika užívání návykových látek a kouření, sexuální výchova, biologie člověka. Zákony omezující kouření a požívání návykových látek. Denní režim, zdravá strava, prevence poruch příjmu potravy, osobní a duševní hygiena, škodlivé působení toxických látek na náš organismus, biologie člověka.
	Ostatní předměty (Český jazyk - dramatická a literární výchova, Vv, Tv, Zeměpis, Dějepis)	Člověk a jeho svět	Zdravé vztahy k vrstevníkům, zdravé sebevědomí, důvěra k dospělým, komunikace se službami poskytujícími pomoc (PČR atd.) oblast společenskovední – formy komunikačních a sociálních dovedností předcházení vulgární mluvě
	Vv a Pv		Zhotovování nástěnek, výroba propagačních materiálů, účast na výtvarných akcích s daným tématem oblast společenskovední – formy komunikačních a sociálních dovedností, předcházení vulgární mluvě.
	Výchova k občanství		Projevy lidské nesnášenlivosti, rasismus, extremismus a jak jim čelit, sociálně právní postoj k společensky nežádoucím jevům, práva dítěte, vztahy v rodině, kultura, společenské vyžití, trávení volného času. Základy odmítání návykových látek a rizikového chování ve styku s vrstevníky.
	Informatika		Reklama a jak ji vnímat, masmédiá, internet, mobilní telefony, kyberšikana.
	Chemie		Těkavé látky a jejich nebezpečí.
	Tv		Pohyb a zdraví, trávení volného času, účast na sportovních akcích
	Všechny předměty		Utváření kvalitních vrstevnických vztahů, utváření zdravého sebevědomí každého dítěte, zdravé sociální klima v jednotlivých třídních kolektivech.

5. Specifická prevence

1) Název programu	Den plný kamarádství a přátelství
Typ programu	Projektový den – klima třídy, klima skupiny
Stručná charakteristika programu	- seznámení žáků s novým prostředím - seznámení žáků s novými spolužáky, učiteli, vychovateli = vzájemná adaptace, spolupráce mezi výchovou a školou – třídní schůzky, sezení, společné vycházky, výlety, interní pravidla vých. skupiny a třídy
Realizátor	Třídní učitelé a vychovatelé ve spolupráci se ŠMP
Cílová skupina	Všichni žáci ZŠ
Počet žáků v programu	35
Počet hodin programu	Podle potřeby
Návaznost programu na cíle ŠPP	Zvýšit odolnost dětí vůči sociálně patologickým jevům, vést je k asertivnímu chování, slušnému chování, ke správnému sebehodnocení tak, aby si děti dokázaly klást v životě reálné cíle, naučily se zvládat stresové situace a pomáhaly ostatním, vytváření dobrého klimatu ve skupině.
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní účast žáků v projektu
Termín	Září - Říjen 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP, TU, vychovatelé, vedoucí vychovatel, etoped, psycholog

2) Název programu	Terorismus a války ve světě
Typ programu	Beseda – „11. září 2001 v USA“ a válka na Ukrajině
Stručná charakteristika programu	V rámci školní výuky proběhne beseda na téma terorismus a války ve světě, následně proběhne diskuse a beseda na tato témata.
Realizátor	ŠMP a učitelé
Cílová skupina	Všichni žáci, učitelé
Počet žáků v programu	35
Počet hodin programu	1 - 2 hodiny
Návaznost programu na cíle ŠPP	Mezilidské vztahy - kamarádství, přátelství, tolerance, neshášenlivost.
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní účast žáků
Termín	Září 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP(školní metodik prevence), třídní učitelé (dále jen TU)

3) Název programu	Využívání mobilních telefonů a internetu - kyberšikana a jak jí čelit
Typ programu	Přednáška, beseda
Stručná charakteristika programu	Přednáška na téma sociální sítě - zásady bezpečnějšího používání, kyberšikana - zásady ochrany a obrany, kybergrooming - rizikové seznamování v prostředí internetu, sexting – rizikové sdílení intimních materiálů, webcam trolling – podvody s webkamerou.
Realizátor	ŠMP
Cílová skupina	Všichni žáci ZŠ
Počet žáků v programu	35
Počet hodin programu	Podle potřeby
Návaznost programu na cíle ŠPP	Bezpečné chování ve styku s komunikačními technologiemi.
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní účast žáků v projektu
Termín	Září 2025

Zodpovědná osoba	ŠMP, TU
------------------	---------

4) Název programu	Rizika užívání drog – žloutenka typu C, První pomoc
Typ programu	Přednáška, s názornou ukázkou
Stručná charakteristika programu	Blok primární prevence s využitím projektoru, nástěnky
Realizátor	Učitelé a studenti SOŠ Rumburk
Cílová skupina	Všichni žáci ZŠ
Počet žáků v programu	35
Počet hodin programu	1 – 2 hodiny
Návaznost programu na cíle ŠPP	Prevence - rizika užívání drog, poskytnutí první pomoci.
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní účast žáků v projektu
Termín	Listopad 2025
Zodpovědná osoba	ŠMP, TU

5) Název programu	Vánoční besídka
Typ programu	Projektový den
Stručná charakteristika programu	Ukázka zájmové umělecké činnosti dětí
Realizátor	Třídní učitelé a vychovatelé ve spolupráci ŠMP
Cílová skupina	Všichni žáci ZŠ
Počet žáků v programu	35
Počet hodin programu	2 - 3 hodin
Návaznost programu na cíle ŠPP	Zájmově umělecká činnost s dětmi je zaměřena na zvýšení jejich sociálních dovedností, dále na rozumovou, pracovní, tělesnou, estetickou, výtvarnou, hudební výchovu.
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní účast žáků v projektu
Termín	Prosinec 2025
Zodpovědná osoba	vedoucí vychovatel

6) Název programu	Zdraví, zdravý životní styl
Typ programu	Přednáška, beseda na téma zdraví: tělesné, duševní, sociální
Stručná charakteristika programu	Blok primární prevence s využitím projektoru, nástěnky Na kvalitu zdraví má vliv chování, způsob života a jednání každého z nás, ale také zdraví skupiny, v níž žijeme a pracujeme, i globální zdraví světa. Dětství a dospívání jsou důležitými etapami lidského života, v nichž každý prochází významným tělesným a duševním vývojem, získává sociální a zdravotní návyky, které si uchovává po celý život. Upozornit na možnosti onemocnění anorexií a bulimií, způsoby léčby, předcházení tomuto onemocnění. – poruchy příjmu potravy.
Realizátor	ŠMP ve spolupráci třídních učitelů a vychovatelů
Cílová skupina	Žáci 1. a 2. stupně
Počet žáků v programu	35
Počet hodin programu	Podle potřeby

Návaznost programu na cíle ŠPP	- využití přiložených informací o zdravém životním stylu - zjištění úrovně znalostí pomocí daných dotazníků
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní účast žáků a studentů v projektu
Termín	Únor 2026
Zodpovědná osoba	ŠMP, vychovatelé, TU

7) Název programu	Výtvarná soutěž na téma „Zdraví“
Typ programu	Projektový den
Stručná charakteristika programu	V tomto měsíci bude vyhlášena soutěž na dané téma, které bude v návaznosti na přednášku „Zdraví, zdravý životní styl.“ Žáci budou mít měsíc na vyhotovení indiv. artefaktu a společného artefaktu třídy a vých. skupiny.
Realizátor	Třídní učitelé a vychovatelé ve spolupráci ŠMP
Cílová skupina	Všichni žáci ZŠ
Počet žáků v programu	35
Počet hodin programu	Podle potřeby
Návaznost programu na cíle ŠPP	Vést žáky ke zdravému životnímu stylu, kvalita zdraví má vliv na chování, způsob života a jednání každého z nás, ale také zdraví skupiny, v níž žijeme a pracujeme. Vést žáky k toleranci, kamarádství, přátelství, slušnému a asertivnímu chování, vzájemné spolupráci, vytváření dobrého klimatu ve třídě a na vých. skupině.
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní účast žáků v projektu
Termín	Duben 2026
Zodpovědná osoba	ŠMP, TU

8) Název programu	Bezpečná doprava
Typ programu	Projektový den
Stručná charakteristika programu	- test z dopravních značek a předpisů - jízda zručnosti na kole - ověření znalostí ze zdravotní výchovy
Realizátor	Třídní učitelé a vychovatelé ve spolupráci ŠMP
Cílová skupina	Všichni žáci ZŠ
Počet žáků v programu	35
Počet hodin programu	4 – 6 hodin
Návaznost programu na cíle ŠPP	Chování chodců, cyklistů, činnost dopravních policistů při dohledu nad bezpečností silničního provozu, dopravní značky, bezpečné hraní, důležitá telefonní čísla, popis a údržba kola, důležitost přilby.
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní účast žáků v projektu
Termín	Květen 2026
Zodpovědná osoba	ŠMP, vedoucí vychovatel, vychovatelé, TU

9) Název programu	Branný závod – XXI. ročník
Typ programu	Projektový den
Stručná charakteristika programu	Regionální soutěž
Realizátor	TU ve spolupráci s ŠMP
Cílová skupina	Žáci 2. stupně ZŠ
Počet žáků v programu	Výběr čtyř žáků z každé školy, 2 žáci mladší kategorie (6. a 7. roč.) a 2 žáci starší kategorie (8. a 9. roč.)
Počet hodin programu	4 - 6 hodin

Návaznost programu na cíle ŠPP	Naučit se čestně hrát či sportovat - FAIR PLAY, důležité není vyhrát, ale zúčastnit se.
Ukazatele úspěšnosti	Aktivní účast žáků v projektu
Termín	Červen 2026
Zodpovědná osoba	vedoucí školy - ŠMP

7. Rodiče

Název programu	Návštěvy rodičů v našem zařízení, návštěvy v rodinách dětí, konzultace, individuální konzultace, individuální intervence v případě problémů s pedagogickými pracovníky DDS, s kurátory, sociálními pracovníky v daném regionu, rodiči dětí.
Stručná charakteristika programu	Učitelé a vychovatelé pomohou najít vhodnou formu pomoci jednotlivému dítěti v případě problému výukového či výchovného. Průběžně informují sociální pracovníky, kurátory, rodiče i žáky. Neomluvené hodiny (útěky) a kázeňské přestupky žáků budou řešeny s rodiči nebo s vychovateli.
Realizátor	ředitel, vedoucí vychovatel, zástupce řed. ZŠ, soc. pracovnice, vychovatelé, učitelé, etoped, psycholog, ŠMP
Počet hodin programu	Podle potřeby
Termín konání	průběžně
Zodpovědná osoba	Sociální pracovnice, vedoucí školy a vedoucí vychovatel

8. METODY PRÁCE

V rámci výuky budou kromě tradičních metod práce využívány i nové metody.

Používané metody:

- Projekt „Klima třídy“
- aktivní sociální učení
- výklad
- samostatné práce
- přednášky, besedy
- týdenní sezení
- nástěnky
- Schránky důvěry – je pověšena ve škole (vedle sborovny) a ve výchově (vstupní hala). Děti zde mohou vhodit lístek, na který napíší svůj problém, o veškeré korespondenci bude informováno vedení, ŠMP, etoped, psycholog – individuální rozhovory, terapie.
- Výchova žáků k ochraně před patologickými jevy bude probíhat ve všech předmětech.

9. VYTYČENÍ RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

- drogová závislost, alkohol, cigarety
- kriminalita a delikvence
- šikana, kyberšikana a další projevy agresivního chování
- záškoláctví
- intolerance – xenofobie, rasismus, antisemitismus
- virtuální drogy (PC, mobilní telefony, TV)
- správný životní styl
- poruchy příjmu potravy
- interpersonální násilí na dětech

10. EVALUACE

ŠPP bude vyhodnocen na konci školního roku ve spolupráci obou úseků (výchova a škola) za použití následujících nástrojů:

A) Kvalitativní hodnocení

1. Na základě vytyčených ukazatelů úspěšnosti posuďte u každého programu, zda bylo dosaženo stanovených cílů
2. Na základě zjištění rozhodněte, zda budete v hodnoceném programu pokračovat i v následujícím roce.

B) Kvantitativní hodnocení

I. PRÁCE PEDAGOGICKÉHO SBORU

Vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky v oblasti prevence rizikového chování (RCh)	
Počet vzdělávacích aktivit	
Počet celkově proškolených pedagogů	
Počet hodin	

II. SPOLUPRÁCE ŠKOLY S RODIČI

	Počet aktivit	Počet hodin	Počet zúčastněných rodičů
Aktivity pro rodiče v oblasti prevence RCh			

III. PREVENTIVNÍ AKTIVITY PRO ŽÁKY ŠKOLY

Specifické preventivní aktivity, reagující na individuální situaci (problém) ve třídě	Počet aktivit	Počet žáků	Počet hodin přímé práce
Blok primární prevence			
Interaktivní seminář			
Beseda			
Komponovaný pořad			
Pobyťová akce			
Situační intervence			
Jiné			

Volnočasové aktivity při školách	Počet aktivit	Počet žáků
Školní kroužky – zájmové útvary		
Víkendové akce školy		
Prázdninové akce školy		

ZÁVĚR

Preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu školní docházky. Hlavním cílem programu ve škole a výchově je rozvoj osobnosti dítěte tak, aby bylo schopné se v životě co nejlépe uplatnit. Účastní se ho pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci. Úsilí všech zaměstnanců je zaměřeno na vytváření optimálních podmínek pro úspěšné zařazování dětí do společnosti. Každé dítě má možnost si zvolit svého klíčového pracovníka, kterého kdykoli může požádat o radu či pomoc. Důležitá je také náprava výchovných nedostatků a deprivací z předchozího vývoje jednotlivých dětí. Všichni pracovníci mají být dětem vzorem v každé situaci (vnitřní řád DDS, organizační řád, etický kodex zaměstnance, interní protikorupční program) a jejím řešením, ať už se jedná o vytváření a rozvíjení kvalitních mezilidských vztahů, udržování pořádku, řešení konfliktů a problémů nebo hospodárné zacházení s materiálním vybavením, šetrné hospodaření s energiemi v DDS. Důležitou podmínkou této práce je jednotné působení všech pracovníků na děti, kde je nutné uplatňovat trpělivý, laskavý a důsledný přístup. Je třeba vytvářet příznivou pracovní atmosféru a optimální prostředí pro svěřené děti.

Úkolem v rámci tohoto PPŠ je, abychom děti našeho zařízení vybavili schopnostmi, vědomostmi, vůlí a co nejlépe je připravili na život, který nebude pro mnohé z nich jednoduchý. Převážná většina z nich se po ukončení ústavní výchovy vrací zpět do svých původních dysfunkčních rodin, a protože v rodinách většinou nedochází k sanaci, musí naše děti čelit různým nástrahám, bezohledným negativním sociálně patologickým jevům a nevhodným nátlakům okolí.

V Jiříkově dne 12. 9. 2025

Vypracovala: Mgr. Dana Morkusová
školní metodik prevence

Přílohy PPŠ

**Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče
Jířikov
407 53 Jířikov, Čapkova 5**

**ŠKOLNÍ ROK
2025 - 2026**

1. PŘÍLOHA

Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče

Jiříkov

407 53 Jiříkov, Čapkova 5

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č. 27/2016 sb.

S žáky ohroženými školní neúspěšností může pracovat výchovný poradce, metodik prevence a kterýkoli pedagogický pracovník. Ve spolupráci s třídními učiteli a vyučujícími jednotlivých předmětů zajišťuje žákům se ŠPZ (PPP, SPC) poskytování doporučených podpůrných opatření. Třídní učitelé vyhodnocují prospěch žáků ve třídě, u neprospívajících zjišťují příčinu neúspěchu. Vyhodnocují příčinu zhoršení prospěchu a v případě potřeby je vypracován Plán pedagogické podpory.

Neúspěchem ve škole mohou být ohroženy:

- děti se speciálně vzdělávacími potřebami
- děti, které nastoupily do školy
- žáci, kteří přestoupili na 2. stupeň ZŠ žáci, popř. kteří přešli z jiné ZŠ
- žáci, kteří jsou nemocní a mají dlouhodobou absenci
- žáci, u kterých nastala změna rodinné situace, těžká životní situace
- žáci, kteří přichází s dysfunkčních rodin, nepodnětného prostředí
- žáci, kteří neovládají český jazyk jako rodný jazyk a nástroj výuky
- žáci, kteří mají psychiatrické potíže (jsou v evidenci psychiatra)
- žáci, kteří mají výraznou logopedickou vadu
- žáci, kteří mají více kombinovaných vad
- žáci, kteří jsou přeraženi do jiného vzdělávacího programu

Neúspěch ve škole se může projevit neprospěchem, závadovým chováním – porušováním školního řádu, záškoláctvím, problematickým postavením v třídním kolektivu. Na pedagogické radě školy je vyhodnocována situace ve vzdělávání žáků ohrožených školním neúspěchem a všichni jsou s ní seznámeni.

V případě zhoršení školního prospěchu jsou neprodleně informován kmenový vychovatel popř. rodič prostřednictvím sociální pracovnice (OSPOD) popř. třídních učitelů.

Výchovný poradce, metodik primární prevence, etoped, psycholog spolu s třídním učitelem a vyučujícím daného předmětu projedná na schůzce ve škole s kmenovým vychovatelem popř. se zákonnými zástupci neprospívajícího žáka jeho studijní výsledky a navrhne možnosti řešení. V případě potřeby či zájmu je nabídnuto neprospívajícímu žákovi a jeho zákonným zástupcům zprostředkování spolupráce s odborníky ŠPZ (PPP a SPC).

Úspěšnost ve škole je podmíněna mnoha faktory. Úspěch žáka ve škole nezávisí jenom na jeho schopnostech, ale i na jeho sebehodnocení a míře sebedůvěry.

Problémy žáka ve vyučovací hodině:

- nerozumí výkladu
- neumí pracovat s učebnicemi a jinými texty
- nestíhá zapisovat podle výkladu
- nedokáže určit, co je podstatné
- není schopen se soustředit (ADHD, ADD,...)
- opakovaně je v práci vyrušován spolužáky
- změna medikace (jedná se o žáka, který je v evidenci psychiatra)

Problémy s domácí přípravou

K problémům s domácí přípravou vede nejčastěji:

- slabá vůle (nedokáže se přinutit k domácí přípravě)
- nedostatek návyků pro samostudium (neumí vybrat důležité, učí se z paměti bez pochopení látky, nezvládá větší celky, nemá vytvořený systém učení)
- neví, kdy se učit, aby učení bylo efektivní
- problémy komunikace s vyučujícím
- strach z vyučujícího
- obava sdělit, že něčemu nerozumí
- neznalost pravidel konzultací s vyučujícím problémového předmětu
- nejeví zájem o výuku, v hodině nepracuje, nechce pracovat a rozptyluje své spolužáky – odmítá nabízenou pomoc vyučujících

Ostatní problémy negativně ovlivňující studium

- dlouhodobé zdravotní problémy
- změna bydliště
- problémy v rodině (rozchod rodičů, úmrtí jednoho z rodičů, špatná ekonomická situace rodiny)
- nemá možnost jezdit domů
- stres z neprospěchu
- útky před problémy
- problémy v sociálním prostředí vrstevníků

Formy práce s neúspěšnými žáky

Pro úspěšnost programu jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým zejména patří:

- snažíme se problém zachytit co nejdříve a odhalit příčiny neúspěšnosti
- úzce spolupracujeme se ŠPZ (PPP, SPC, psychiatrem, pracovním týmem DDS, ZŠ a popř. s rodiči)
- pomáháme zajistit nejrůznější odborná vyšetření
- uplatňujeme individuální přístup k žákům, respektujeme jejich individuální tempo a posilujeme motivaci žáků
- nabízíme žákům individuální konzultace po vyučování nebo před vyučováním, možnost konzultací

- pro zjišťování úrovně vědomostí a dovedností žáků volíme takové formy a druhy zkoušení, které odpovídají schopnostem žáka a posilují pozitivní motivaci
- v hodnocení se zaměřujeme na pozitivní výkony žáka, a tím podporujeme jeho pozitivní motivaci k učení
- hodnotíme slovně, formativně
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky – dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu
- jednostranně nezdůrazňujeme nedostatky a chyby žáka.

Nástroje na koordinaci péče o žáky se SVP

- plán pedagogické podpory vzniká z iniciativy učitele jednotlivých předmětů, může mít omezenou platnost nebo může být využíván po delší časové období, musí být pravidelně vyhodnocován, má ho u sebe vyučující, který PLPP tvořil
- individuální vzdělávací plán o podpůrné opatření v rámci 2. – 5. stupně, tvoříme ho u každého žáka na základě doporučení ŠPZ po podpisu informovaného souhlasu a podání žádosti zákonným zástupcem
- předmět speciálně pedagogické péče nebo pedagogická intervence o zařazení žáka do skupiny jen na základě doporučení ŠPZ, náplň je dána v doporučení
- asistent pedagoga - personální podpora je vždy daná doporučením ŠPZ.

Doporučení ze ŠPZ - vyučující jsou seznámeni s doporučením pro daného žáka, jsou zakládána do spisů žáka. Na základě doporučení je třídním učitelem zpracován IVP.

Nástup žáka do školy

- oblast prevence co nejdelší dobrá motivace – zažívání příjemných věcí a úspěchu hodnocení žáků vzhledem k jejich osobnímu pokroku, nesrovnávat s nastavenou laťkou, každé dítě je na školu jinak připraveno
- pokud dítě začne selhávat, je třeba co nejdříve zjistit, proč selhává a podpořit ho
- vychovatelům je nutné vše vysvětlit, komunikovat s nimi (pravidelné konzultace...).

Oblast intervence

- pokud dítě začne selhávat, je nutné upravit vyučovací metody
- všechny postupy je vhodné vysvětlit vychovatelům, popř. rodičům, aby mohli podobně přistupovat k dětem doma při přípravě na vyučování – zacílení na konkrétní problém
- pokud ale dítě výrazně selhává, je nutná přesná diagnostika příčin problému – konzultace s psychologem, etopedem, vyšetření ve ŠPZ (PPP, SPC)
- pokud žák má již vypracované doporučení ze ŠPZ, je nutné vyhodnotit nastavené míry podpůrných opatření při vzdělávání žáka, třídní učitel vypracuje podklady pro rediagnostiku, kde třídní učitel zhodnotí, zda se daří naplňovat požadavky doporučené pedagogické intervence (doučování) a speciálně pedagogické péče (nápravné vedení) na škole. Pokud ne, v čem je příčina selhání, v čem nastavená podpůrná opatření žákovi vyhovují x nevyhovují a vyžaduje se rediagnostika ve ŠPZ (PPP, SPC).

Přestup žáka na druhý stupeň, nebo do jiné třídy

- dopřát čas na adaptaci komunikace mezi učiteli – předávání zkušeností, jak žáci pracovali, jaká byla pravidla hodnocení, jak se řešili různé problémové situace
- adaptační bloky – vždy na začátku září, učitel své žáky lépe pozná, společně zažijí něco příjemného, což podpoří vzájemnou důvěru.

Změna školy

- změna školy znamená změnu školního vzdělávacího programu – soulad musí zajistit vyučující
- neznamená to, že je povinností učitelů žáka vše doučit, ale je vhodné žákovi vytvořit podpůrnou síť komunikace (učitel – vychovatel/etoped, psycholog – žák), jedná se o informovanost, jak žák zvládá adaptaci atd.

Při nemoci, zvýšené omluvené absenci při dlouhodobé nemoci je třeba s výchovnou skupinou popř. rodinou žáka úzce spolupracovat, zajistit doplňování učiva, ulehčit návrat žáka po nemoci do školy - plán doplnění učiva a přezkoušení sledovat absenci žáka. Nutno posoudit, jestli krátkodobé absence z důvodu návštěvy lékaře, nevolností, rodinných důvodů, nejsou pravidelné v době, kdy se píše prověrka, kdy má být žák zkoušen, zda se nejedná o konkrétní dny v týdnu. Změna situace na výchovné skupině popř. v rodině - můžeme pomoci, pokud dobře známe situaci, pokud je dobré klima a vzájemná důvěra. Sledujeme nejen velmi slabé žáky, ale také ty, kteří se výrazně zhoršili, začali být vůči plnění školních povinností apatičtí, zhoršilo se chování – nutné vždy řešit – osobní schůzka s vychovateli popř. s rodiči.

Závadové chování, porušení školního řádu - nepřehlížet pokud nepomůže prevence, závadové chování řešit v souladu se školním řádem, důsledné řešení zvýšené omluvené absence.

Použité zkratky v textu:

OSPOD - orgán sociálně-právní ochrany dětí (hovorově „sociálka“)

AP – asistent pedagoga

TU – třídní učitel

SVP – speciální vzdělávací potřeby

ŠPP – školní poradenské pracoviště

ŠPZ – školské poradenské zařízení

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

SPC – speciálně pedagogické centrum

PLPP – plán pedagogické podpory

PO – podpůrná opatření

IVP – individuální vzdělávací plán, individuální výchovný plán

ADHD – (zkratka anglického *attention deficit hyperactivity disorder*) – **hyperkinetická porucha (HKP)**, *porucha pozornosti s hyperaktivitou*

ADD – (zkratka anglického *Attention Deficit Disorder*) – *poruchou pozornosti*, jde o stejný syndrom, ale bez jinak nejviditelnějšího hyperaktivního příznaku.

2. PŘÍLOHA

Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče

Jiříkov

407 53 Jiříkov, Čapkova 5

tel.: 412 338 364, fax: 412 337 352, e-mail: info@ddsjirikov.cz

školní rok: 2025/2026

KRIZOVÝ PLÁN

Zpracovali: Mgr. Dana Morkusová, školní metodik prevence
Mgr. Dušan Šimonka, výchovný poradce

Odpovědná osoba: Mgr. Dušan Šimonka, ředitel školy

Program je otevřený dokument a v průběhu školního roku bude i nadále ověřován, upravován a doplňován.

KRIZOVÝ PLÁN ZÁKLADNÍ ŠKOLY při DDŠ, ZŠ a SVP JIŘÍKOV školní rok 2025/2026

Krizový plán školy je dokument, ve kterém je návod postupu při řešení krizových situací ve škole. Je součástí Preventivního programu školy a je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu. Cílem krizového plánu školy je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případě vzniku mimořádné události, výskytu rizikového chování, sociálně patologických jevů, dále při závažném porušení školního řádu, při vzniku rizikového chování a dalších událostí, které nejsou běžné a mohou ve škole nastat. Jeho základem jsou metodické pokyny MŠMT. Vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j. 21291/2010 - 28), dále pak z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (Dokument č. j. MŠMT21149/2016) a Metodického doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (Dokument č. j. MŠMT-1981/2015 -1). V prevenci rizikového chování se zaměřujeme na bezpečnost a ochranu zdraví žáků při vzdělávání a také na předcházení rozvoje rizik, která by mohla směřovat k přestupkům či dokonce k trestným činům.

Pracovní tým:

- ředitel školy: Mgr. Dušan Šimonka
- zástupce ředitele ZŠ: Mgr. Dana Morkusová
- školní metodik prevence: Mgr. Dana Morkusová
- výchovný poradce: Mgr. Dušan Šimonka
- etoped: Mgr. Zdeněk Staněk, PhD.
- psycholog: Mgr. Monika Voženílková
- statutární zástupce ředitele: Mgr. Karel Brouček
- třídní učitelé, kmenoví vychovatelé

Interní důležitá čísla:

Ředitel školy: Mgr. Dušan Šimonka, tel. 606 817 383
Zástupce ředitele ZŠ: Mgr. Dana Morkusová, tel. 606 816 506
Statutární zástupce ředitele: Mgr. Karel Brouček, tel. 606 824 438
Výchovný poradce: Mgr. Dušan Šimonka, tel. 606 817 383
Školní metodik prevence: Mgr. Dana Morkusová, tel. 606 816 506
Etoped: Mgr. Zdeněk Staněk, PhD. tel. 720 484 975
Psycholog: Mgr. Monika Voženílková, tel. 777 749 668

Důležitá krizová telefonní čísla:

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM: 112
POLICIE ČR: 158
ZÁCHRANNÁ SLUŽBA: 155
HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR: 150

Rizikové chování:

- záškoláctví,
- návykové látky – drogy, alkohol, omamné a psychotropní látky
- šikana,
- kyberšikana,
- rizikové chování v dopravě,
- poruchy příjmu potravy (mentální anorexie, mentální bulimie),
- homofobie, extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus,
- sebepoškození,
- syndrom týraného dítěte,
- vandalismus, krádež, násilí ve školním prostředí.

Záškoláctví je úmyslné zameškávání školního vyučování. Žák se z vlastní vůle někdy vyhýbá pobytu ve škole. Příčinou může být negativní vztah ke škole, kolektiv žáků ve třídě, vliv rodinného, sociálního prostředí či způsob trávení volného času.

Primární prevence záškoláctví:

- posilovat u žáků kladný vztah ke škole, vzdělání,
- pozitivní vzory chování,
- posilovat a spolupracovat na vytváření a udržení zdravého klimatu školy,
- nabízet mimoškolní zájmové činnosti,
- důsledně seznámit žáky i zákonné zástupce se školním řádem.

Podmínky stanové školním řádem pro docházku do školy:

Pokud je žák uvolněn na pobyt doma a jeho návrat zpět do našeho zařízení není v předepsaný termín, tak zákonný zástupce žáka je povinen ihned doložit důvody nepřítomnosti žáka v našem zařízení písemně nebo telefonicky.

Nepřítomnost žáků je v naší škole dokladována v Evixu a v TK.

Při dlouhodobé absenci (škola/výchova) vyžaduje naše zařízení od rodičů předem telefonickou či písemnou omluvu absence. Ředitel školy může ze zdravotních nebo jiných závažných důvodů uvolnit žáka na žádost jeho zákonného zástupce zcela nebo zčásti z vyučování některého předmětu.

Doporučené rady při zjištění záškoláctví (nevrácení se z pobytu doma):

- při podezření na záškoláctví ihned informován ŘŠ a OSPOD, popř. PČR,
- zjištění příčiny,
- při hledání příčin si udělat dostatek času pro analýzu případu a spojit se zákonnými zástupci,
- účinná strategie je spolupráce rodičů, učitele a i odborných pracovníků školy,
- pokud je důsledkem neúnosná školní situace - pokusit navodit změnu. Naplánovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala. (preventivní program, selektivní primární prevence),
- rozmáhá-li se záškoláctví ve větším rozsahu a máme-li podezření na hrozbu závislosti, spolupracovat s PPP a SPC, OSPOD, SVP, neziskovými organizacemi,
- k vyřešenému případu se již nevracet a neprojevat nedůvěru. Domluvit se s rodiči na pravidelné komunikaci, aby bylo případné další záškoláctví odhaleno.

Doporučený postup při neomluvené absenci

- Třídní učitel projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. Provede zápis z pohovoru, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem žáka. Zákonný zástupce žáka zápis podepíše a obdrží kopii zápisu.
- TU – VP + ŠMP – informace řediteli školy – telefonicky a potom následně ústně kontaktování zákonní zástupci – OSPOD zajistí VP, TU probere situaci se třídou.
- O neomluvené či zvýšené absenci informuje třídní učitel výchovného poradce a školního metodika prevence – poté informovat vedení školy.
- Při první neomluvené absenci v rámci vyučovacího dne – důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, pohovor se sociální pracovníci, popř. zákonným zástupcem
- Při opakované neomluvené absenci – snížená známka z chování, jednání s OSPOD, zákonnými zástupci.

V případě, že žák/žákyně opustí školu během vyučování bez oznámení třídnímu učiteli

- učitel – TU – vedení školy + VP + ŠMP,
- kontaktování pracovního týmu,
- při prvním opuštění školy – pohovor s třídním učitelem, pohovor s vychovatelem, s pracovníkem týmu, popř. se zákonnými zástupci, opakované opuštění školy - třídní důtka, důtka ředitele školy, snížená známka z chování.

Omamné a psychotropní látky (drogy, kouření, alkohol) jsou chemické látky primárně působící na centrální nervovou soustavu, kde mění mozkové funkce a způsobuje dočasné změny ve vnímání, náladě, vědomí a chování.

Primární prevence:

- preventivní programy na dané téma,
- DVPP pro pedagogické pracovníky.

Podmínky stanové školním řádem pro docházku do školy:

- žáci chrání své zdraví i zdraví spolužáků v budově i areálu školy a na činnostech organizovaných školou mimo areál. Žákům jsou zakázány všechny činnosti, které jsou zdraví škodlivé,
- přinášení tabákových výrobků do školy, kouření v areálu školy, totéž platí i při činnostech pořádaných školou mimo prostory školy,
- pití alkoholických nápojů,
- nošení, držení, používání návykových a zdraví škodlivých látek,
- přinášení nevhodných předmětů, věcí, které by mohly rozptýlovat pozornost ostatních žáků při vyučování, dále které by mohly ohrozit zdraví a bezpečnost ostatních.

Doporučený postup:

- učitel – TU – MP + VP + ŘŠ – informace rodičům – přizvání PČR a OSPOD, v případě potřeby Záchraná služba (volání ze služebního telefonu) – zajistí zodpovědný pedagog, návykovou látku odebere žákovi učitel/vychovatel a neprodleně jí odevzdá v kanceláři zástupců, kde bude vložena do obálky, zalepena a bude proveden zápis o nálezu - jméno majitele, popis látky, množství, místo a čas nález, podpis svědka (svědků), poté jsou informováni pedagogičtí pracovníci (EVIX), zákonní zástupci žáka, popř. OSPOD – volá sociální pracovnice, ŘŠ popřípadě ZŘŠ,

- žák podezřelý z držení a ze zneužití návykové látky, pokud jeho stav nevyžaduje lékařskou pomoc, je držen v izolaci pod dohledem pedagogického pracovníka nepřetržitě,
- je prokázáno, že žák užil návykovou látku – snížená známka z chování,
- doporučení kontaktu na odborníky pracovního týmu (zajistí ŠMP/ zodpovědný ped. pracovník).

Konzumace alkoholu či tabákového výrobku ve škole/ ve výchově:

- žák přistižen při konzumaci alkoholu/tabákové látky v prostorách výchovy/školy, v době školního vyučování, nebo v rámci akcí školou pořádaných – zabránění v další konzumaci,
- v případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou péči a volá lékařskou službu,
- pokud akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník dle školního řádu školy - sepsán stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol) – zapíše ŠMP,
- v případě neschopnosti žáka pokračovat ve vyučování – pedagogický pracovník kontaktuje vedení školy, popř. OSPOD, zákonného zástupce
- vedení školy ohlásí pedagog skutečnost, že žák konzumoval alkohol/tabákový výrobek ve škole/ ve výchově.

Nález alkoholu či tabákového výrobku ve škole/ ve výchově:

- o nálezů všichni uvědomí vedení školy,
- nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu,
- zpracují stručný záznam o události.

Šikana a kyberšikana je forma násilí, která ve škole ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání, dochází k narušení pocitu bezpečí jak žáků, tak pedagogických pracovníků. Toto chování je opakované, záměrné, úmyslné a za účelem fyzického, sociálního či emocionálního ublížení, zastrasování.

Šikana má různé formy: přímá, nepřímá. (bití, vydírání, nadávky, pomlvy, vyhrožování, ničení věcí, ponižování) nebo se může objevit v podobě elektronické šikany, prostřednictvím internetu, mobilu, komunikačních prostředků čili kyberšikany.

- všichni pedagogičtí pracovníci školy/výchovy při svém kontaktu se žáky při vyučovacích hodinách i mimo ně, v areálu školy a na mimoškolních akcích sledují chování žáků vůči sobě navzájem, ve vztahu k žákům zachovávají profesionální přístup. Zvýšenou pozornost je třeba věnovat nejen přímým, ale především nepřímým znakům šikanování,
- TU/vychovatel je v pravidelném kontaktu se žáky třídy/skupiny, zajímá se o problémy žáků a o jejich vzájemné vztahy. V případě výskytu konfliktů se pokouší zjistit jejich příčinu a zamezit dalšímu rozvoji. V případě podezření na výskyt šikany nebo chování, ze kterého by se mohla šikana vyvinout, neprodleně každý z pedagogů o věci informuje vedení školy,
- TU/vychovatel ihned informuje VP a ŠMP a upozorní na problém všechny pedagogy, kteří se třídou pravidelně pracují, požádá je o spolupráci při sledování třídy,
- TU se ve spolupráci s VP/ŠMP pokusí získat více informací o vývoji vztahů mezi žáky třídy. Způsob projedná s VP. Žádný z pedagogů žáky nebude předem v této věci kontaktovat ani provádět vyšetřování,
- VP/ŠMP o situaci informuje vedení školy a pracovní tým. Při potvrzení podezření na výskyt šikany výchovný poradce/školní metodik prevence ve spolupráci s vedením školy a pracovním týmem provedou hlubší vyšetření situace,
- pokud se vyšetřováním prokáže výskyt šikany v třídním kolektivu/ výchovné skupině, je nutná důsledná ochrana oběti, popř. obětí,

- nejprve veden rozhovor s oběťmi a svědky – kdo je agresor, kolik je agresorů, kdo je aktivní účastník šikanování, co, kdy a jak dělali obětem agresoři, jak dlouho šikana trvá,
- rozhovor s agresorem/agresory – vede ŘŠ/ZŘŠ/SZ s VP/ŠMP,
- telefonické oznámení rodičům agresorů,
- potrestání agresora – domluva ŘŠ, ZŘŠ, VP/ŠMP, TU,
- informování třídy o výsledcích vyšetřování včetně dalšího postupu a kázeňských opatření pro agresory. S výsledky vyšetřování jsou vedením školy seznámeni všichni pedagogičtí pracovníci,
- práce se třídou/skupinou – VP/ŠMP, pracovní tým,
- informace třídy předá vedení školy ve spolupráci s VP/ŠMP a TU, ochranu oběti a sledování třídy zajistí všichni pedagogičtí pracovníci. VP/ŠMP + TU + popř. vedení školy informuje o výsledcích vyšetřování a dalším postupu pedagogy, popř. zákonné zástupce agresora (agresorů), ale také oběti.

Primární prevence:

- vytváření a udržování bezpečného prostředí,
- předcházení vzniku,
- práce se školním/skupinovým klimatem,
- nastavení a dodržování pravidel,
- preventivní program,
- pracovat s agresorem i obětí šikany.

Nápravná opatření:

- výchovná opatření,
- individuální výchovný plán agresora,
- převedení dítěte do jiné výchovné skupiny/třídy.

Podmínky stanové školním řádem:

- první prokázaný přestupek – důtka třídního učitele,
- přestupek s ublížením na zdraví – důtka ředitele školy,
- opakované přestupky tohoto zaměření – snížená známka z chování.

Doporučený postup:

- zajistit ochranu oběti, sledování třídy, v případě kyberšikany kontaktovat operátora mobilní sítě či zřizovatele www stránek,
- zajistit dostupné důkazy,
- učitel – TU – ŠMP + popř. VP + ŘŠ/ZŘŠ, popřípadě PČR, Záchraná služba, OSPOD – zajistí soc. pracovníce nebo ŠMP, práce se třídou – zajistí ŠMP,
- informovat OSPOD, rodiče oběti a agresora,
- možná spolupráce s dalšími odborníky (etoped, psycholog, psychiatr).

Násilí, agrese ve školním prostředí

Třídní učitelé se zaměřují na identifikaci žáků, kteří spadají do rizikové skupiny s násilnickými sklony, ta je komplexní a zvažovat by se měly zejména následující faktory, které mohou posilovat násilné chování:

- fascinace mediálním násilím, zbraněmi a výbušninami,
- snížená schopnost lítosti,
- hrubé chování k ostatním lidem i zvířatům,

- nedostatek pozitivních vztahů k dospělým a ke škole, onemocnění spojená s možnými ataky násilného a nekontrolovaného jednání Domácí násilí a CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte),
- v případě zjištění – informovat ŘŠ,
- jednání se svědky + zápis,
- navázat kontakt,
- pedagogický pracovník – TU/vychovatelé – VP/ŠMP – vedení školy,
- zápis o jednání,
- při podezření, že žák je vystaven takovému jednání, informujeme OSPOD, Policii ČR (158) a popř. ošetřujícího lékaře,
- zajistit ochranu oběti,
- všechny postupy řešení jsou individuální, v jednotlivých případech postupujeme podle momentální situace a závažnosti případu, vždy ale se souladem s Metodickým doporučením MŠMT.

Krádeže, vandalismus

Krádeže a ničení či poškozování školního majetku, jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí školních zařízení setkat. Je to jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho, a to za účelem si ji ponechat, aniž by s tím majitel věci souhlasil či byl o ní informován.

Preventivní postup proti krádežím

Krádeže jsou protiprávním jednáním, a jakmile se škola/výchova o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení.

Nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Škola žákům doporučuje cenné věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním do školy nenosit, případně je mohou odkládat na místa k tomu určená, např. u třídního učitele. Pedagogové vedou žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem:

- pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného,
- náprava vztahu mezi poškozeným a zlodějem – vrácení věci, omluva,
- informovat pedagogy, popř. zák. zástupce až po zjištění příčiny, která k tomu žáka vedla,
- řeší ŘŠ/ZŘŠ, VP/ŠMP, popř. OSPOD, Policie ČR.

Jak postupovat preventivně proti vandalismu:

Každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti. V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání vyhnout.

Jak postupovat při vzniku škody:

- jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka,
- informovat ŘŠ, ŠMP, VP, TU,
- v případě, že viník poškodil školní majetek úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu, kontaktujeme vychovatele, etopeda, psychologa

- kontaktování OSPOD – v případě, že se jedná o opakované jednání a výchovná opatření, která zvolila škola, nemají žádný účinek,
- kontaktování Policie ČR – v případě, že škoda je patrná.

Poruchy příjmu potravy a sebepoškozování

- rozvíjí se pomalu a nenápadně, váhový úbytek, zvracení,
- v případě podezření - jednání se žákem (žáky) – individuální přístup a nabídka možností řešení, zápis, popřípadě informace zák. zástupcům,
- v případě potřeby porada s odborníky.

Sebepoškozování:

- záměrné a opakované ubližování si ve snaze vypořádat se s nepříjemnými duševními stavy,
- zraňování vlastního těla.

V obou případech TU, VP, ŠMP projednají situaci a následně TU informuje ostatní pedagogy, popř. zák. zástupce (vždy když dítě výrazně zhubne, opakovaně přistiženo při zvracení, sebepoškozuje se).

Rizikové chování v dopravě a ve společnosti

- v rámci prevence žáky v rámci výuky vzděláváme v Občanské výchově - extremismus rasismus, xenofobie, antisemitismus,
- o výskytu daného jevu informovat ŘŠ/ZŘŠ, VP/ŠMP, TU – určení dalšího postupu,
- zjistit hloubku přesvědčení/ postojů jedince, v kolektivu třídy,
- vyvolat diskusi o tématu – odhalit příčinu,
- vystoupit proti projevům intolerance,
- zaměřit výuku na tento problém, pozvat experty,
- informovat vychovatele, popř. rodiče – TU,
- Informovat OSPOD, PČR v případě podezření na činnost a formy násilí.

Postup školy při výskytu podezřelé látky a při podezření na užití omamné látky žákem

KONKRÉTNÍ POSTUPY

Při výskytu rizikového chování informuje:

- učitel – TU/vychovatel – společně pak VP nebo MP (popřípadě oba), pokud není problém velký, pracuje se v týmu učitel – třídní učitel – MP – VP a vychovatel – během řešení je informován ředitel školy.

Při výskytu závažnějšího problému:

- učitel – TU/ vychovatel – VP + MP + ředitel školy,
- sociální pracovnice, ředitel, zástupce ředitele – informace telefonicky rodičům popř. OSPODU, TU/ vychovatel probere výsledek řešení se třídou/skupinou

Úraz

– učitel/ vychovatel (sepiše Záznam o úrazu a odevzdá zástupci ředitele školy) – TU + ředitel školy, popřípadě Záchraná služba, zajistí zodpovědný pracovník, TU probere úraz se třídou.

VŽDY MUSÍ BÝT:

- sepsán záznam o úrazu nebo o rizikovém chování se žákem, svědky (učitelem, který problém zachytil),
- v třídní knize a EVIXU informace o řešení se třídou/skupinou a v následné třídnické hodině práce se třídou (TU, který v případě potřeby informuje vychovatele i pracovní tým DDŠ, ZŠ a SVP),
- informováno vedení školy, které v případě nutnosti informuje zřizovatele MŠMT, Školskou radu,
- TU informují na třídnické hodině své žáky, vychovatelé informují děti na skupině.

U postupů, jejichž povaha to vyžaduje, je třeba realizovat také praktický výcvik např:

- výcvik pracovníků školy v poskytnutí první pomoci - DVPP;
- výcvik pracovníků školy a žáků v oznamování rizikových příznaků,
- přenosu informací mezi pedagogy, ostatními zaměstnanci školy, žáky,
- shromažďování, evakuace zaměstnanců, žáků

Použité zkratky v textu:

OSPOD - Orgán sociálně-právní ochrany dětí (hovorově „sociálka“)

AP – Asistent pedagoga

TU – Třídní učitel

ŠPZ – Školské poradenské zařízení

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

SPC – Speciálně pedagogické centrum

ŘŠ - Ředitel školy

ZŘŠ - Zástupce ředitele

SZŘ - Statutární zástupce ředitele

VP -Výchovný poradce

ŠMP - Školní metodik prevence

E - Etoped

P - Psycholog

DVPP – Další vzdělávání pedag. pracovníků

3. PŘÍLOHA

Témata pro I. stupeň

KOUŘENÍ, ALKOHOL, DROGY, HAZARDNÍ HRY

Být zdravý, je pro člověka ten největší dar. Svě zdraví si musíme chránit. Proto je třeba, některým věcem se vyhnout.

KOUŘENÍ

- škodí zdraví. Tabákový kouř obsahuje množství škodlivých látek. Jedna je návyková – NIKOTIN. Nikotin u člověka vytváří NÁVYK na kouření. Kuřáci mají častěji zhoubné nádory, trpí onemocněním plic, srdce, cév, žaludku.

ALKOHOL

- ve velkém množství škodí zdraví. U dětí může nastat opilost nebo otrava alkoholem i po požití malých dávek. Alkohol proniká k různým orgánům včetně mozku a narušuje jejich činnost. I dospělí by měli být ve vztahu k alkoholu opatrní. V České republice je povoleno podávat alkoholické nápoje od 18 let.

DROGY

- jsou návykové látky, které mění duševní stav člověka a ovlivňují myšlení, citění nebo jednání. U dětí dochází k intoxikaci / otravě / stejně jako u alkoholu již po malých dávkách. Drogy mohou vážně narušit růst a vývoj dítěte, zanechat trvalé zdravotní následky. Užití většího množství drogy může být smrtelné.

HAZARDNÍ HRY

- v případě výherních automatů si člověk kupuje možnost výhry. Je to hazardní hra, která je v ČR pro občany do 18-ti let zakázána. Člověk, který vyhraje, má touhu hrát znovu. Ten, kdo prohraje, chce získat svoji prohru zpět. Dostává se do začarovaného kruhu, z kterého se těžko hledá cesta zpět.

POZOR:

I počítačové hry a časté užívání mobilních telefonů mají svá rizika:- dlouhé sezení u počítače a mobilního telefonu může přinést zdravotní potíže:

- nedostatek pohybu na čerstvém vzduchu
- ztráta kontaktu se svými vrstevníky
- zanedbávání učení

ASERTIVNÍ CHOVÁNÍ

Dbát na vlastní bezpečnost, naučit se říkat NE. Seznámit se s pojmem ŠIKANA – je to psychické násilí páchané mezi dětmi a mládeží s cílem týrat, trápit, činit příkoří, klást úmyslně překážky druhému.

PRÁVA A POVINNOSTI DĚTÍ

Seznámení žáků se základními právy a povinnostmi, zákonem o rodině.

Dotazník:

Co způsobuje kouření?
Je kouření návykové?
Piješ alkohol?
Je alkohol droga?
Narušují drogy vývoj dítěte?
Mohou drogy způsobit smrt?
Proč nemám kouřit?
Co je to šikana?
Byl jsi svědkem šikany?
Šikanoval tě již někdo?

Vytvoř plakát, který by upozorňoval na nebezpečí drog či drogové závislosti, v rámci výtvarné soutěže „STOP DROGÁM“.

4. PŘÍLOHA

Témata pro II. stupeň

DROGY, ALKOHOL, NIKOTIN, GAMBLING

DROGY

Člověk zná drogy odjakživa. V dávných dobách žili lidé v mnohem těsnějším sepětí s přírodou než dnes a na schopnostech poznat její tajemství záviselo jejich přežití. Velmi bedlivě proto pozorovali, co se kolem nich děje. Živilo se nejrůznějšími bobulemi a kořínky, a proto rychle zjistili, které jsou jedlé a které jedovaté. Jiné rostliny měly zajímavou chuť nebo způsobovaly otupělost či veselost, spánek nebo naopak bdělost. Některé měly léčivou moc.

Ve středu šamanské víry stojí šaman v ústřední roli věštce, kouzelníka, léčitele tělesných i duševních poruch. Často byly šamany užívány posvátné halucinogenní rostliny. Využívali především konopí a opiové makovice.

Péče o zdraví je stará jako lidstvo samo. Zdraví a nemoc, život a smrt – to byla po celá staletí nejen častá témata úvah, ale i zdroj houževnaté snahy o přemožení nemoci a oddálení smrti. Tady může historie drog pokračovat. Z opia byla připravována celá řada tisících léčiv. Nástup tabáku vyvolal náhlý zájem o kouření opia. Když bylo kouření tabáku v 15. století objeveno, získalo velkou popularitu. Drogy měly vždy svoje místo na drogové scéně v Československu a to i v době před rokem 1918. Druhá polovina devatenáctého století je dobou vzniku psychiatrických ústavů na území Čech, Moravy a Slezska. Současně je to doba, kdy se začal zneužívat morfin. Období po 2. světové válce přineslo vlnu zneužívání amfetaminů, jež zůstaly nespoteřovány ve vojenských skladech. Drogy se dostaly do rukou civilního obyvatelstva, které v nich hledalo a nacházelo útěchu z porážky, východisko z těžké hospodářské i politické situace. Drogy stimulovaly, potlačovaly pocity sklíčenosti /deprese/ a také hladu. V současné době člověk vyhledává drogy proto, že po jejich požití dochází ke změnám prožívání skutečnosti. Je veselý, prožívá různé sny /halucinace/ a podobně. Mnoho lidí si prodejem drog vydělává peníze a potřebuje, aby si je kupovalo co nejvíce lidí.

K prvnímu setkání s drogou dochází často v partě mladých lidí. Na začátku se o drogách pouze hovoří. Pak následuje zvědavost a vyzkoušení.

DROGA

je přírodní nebo syntetická látka, která splňuje dva základní požadavky:

- ovlivňuje prožívání reality,
- může vyvolat závislost.

Podle účinků se drogy dělí do několika skupin:

- opiáty / heroin, morfin, opium, kodein /,
- stimulační drogy / kokain, pervitin, extáze /,
- těžké látky / toluen, aceton, benzinové výpary, plyn do zapalovačů, rajský plyn /,
- halucinogeny / LSD, houbičky /,
- konopí / marihuana, hašiš /.

MARIHUANA

- má velice špatný vliv na děti,
- mění chemii v mozku,

- může vyprodukovat agresi nebo paniku a úzkost,
- způsobuje toxickou psychózu.

Dlouhodobé následky:

- snižuje schopnost učit se,
- poškozuje tkáně,
- znásobuje duševní problémy,
- oslabuje imunitní systém.

HAŠIŠ

- je to výtažek z rostliny cannabis sativa,
- účinky jsou stejné jako u marihuany.

PERVITIN

- nejznámější domácí droga,
- vyrábí se z léků obsahujících efedrin,
- u člověka vyvolává pocit, že je neustále někým sledován.

EXTÁZE

- má stimulační účinky,
- vyvolává energii / výdrž při tanci či učení /,
- po odeznění účinku drogy uživatel pocítuje únavu nebo sklíčenost.

HEROIN

- nejnebezpečnější a nejvíce návyková droga, je získávána z opia,
- použití – nitrožilní, šňupání, kouření,
- zvyšování denní dávky.

HALUCINOGENY

- způsobují změnu skutečnosti provázenou zvukovými, čichovými a hmatovými vjemy.

LSD

- extrémně silný halucinogen,
- dávka pro jedno použití je neuvěřitelně malá.

DURMAN

- rostlina ve volné přírodě,
- možnost předávkování.

INHALANTY

- téměř veškeré těkavé látky / benzin, barvy, ředidla, lepidla /,
- většinou jsou vdechovány nosem, ale mohou být vdechovány i ústy.

Co může způsobit čichání:

- mozkové poškození,
- neuropatii / odumírání nervových buněk /, poškození jater a ledvin,
- mnoho psychických problémů,
- poleptání okolí nosu a úst,
- postupné naleptávání sliznice horních cest dýchacích.

NEBEZPEČÍ PŘI UŽÍVÁNÍ DROG:

Žloutenka – zánět jaterní tkáně vyvolaný specifickými viry, které napadají převážně játra a vedou k jejich poškození. K nejběžnějším klinickým příznakům onemocnění patří únava, mírné zvýšení teploty, bolesti svalů a kloubů, nevolnost, zvracení, nechutenství, neurčité břišní bolesti a někdy také průjem. V současné době se u závislých osob vyskytuje nejčastěji **žloutenka typu C, dále A i B.**

Společné užívání jehel a stříkaček zvyšuje riziko přenosu i dalších onemocnění, jako je např. **AIDS.** K rizikovému chování patří i střídání sexuálních partnerů, nedodržování zásad bezpečného sexu, tetování, piercing za nesterilních podmínek. Je zřejmé, že rizikovou skupinou nejsou jen toxikomani.

PROČ NEBERU DROGY!

- sám rozhoduji o tom, zda budu brát drogy,
- najdu si kamarády, kteří mi drogu nenabízí,
- o drogách si přečtu knížku – Děti ze stanice ZOO, Memento apod.

ALKOHOL

- nejrozšířenější droga,
- snadná dostupnost,
- může se stát i příčinou úrazu či smrti,
- vyvolává zvýšenou agresivitu nebo naopak depresivní stavy.

NIKOTIN

- kouření cigaret často vede ke kouření marihuany,
- návyková droga,
- způsobuje zdravotní potíže.

GAMBLING - CHRONICKÉ HRÁČSTVÍ

- u dětí a dospívajících vznikají závislosti všeho druhu mnohem rychleji,
- po roce 1989 se objevili hráči, pro které byla hazardní hra jediným problémem /bez spojení s alkoholem /,
- pro hazardní hru je typické, že si hráč může koupit možnost výhry.

Následky gamblingu:

- dluhy,
- ztráta času,
- zanedbávání školy či jiných povinností,
- dopouštění se trestné činnosti.

PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY

Upozornit na možnosti onemocnění anorexií a bulimií, způsoby léčby, předcházení tomuto onemocnění.

DELIKVENTNÍ CHOVÁNÍ, KRIMINALITA, NEBEZPEČÍ PŘEDČASNÉHO SEXU A PROMISKUITY

Seznámení žáků s danými termíny, s nebezpečím pohlavních chorob, jejich léčením a předcházením. AIDS – hrozba.

Dotazník:

Jaké znáš drogy?
Jak tě drogy ohrožují?
Jak trávíš volný čas?
Nabízel ti již někdo nějakou drogu?
Je těžké obstarat si cigarety?
Kouříš?
Pokud ano, kolik vykouříš cigaret denně?
Je kouření nebezpečné?
Proč je kouření nebezpečné?
V kolika letech ti může být prodán alkoholický nápoj?
Může alkohol způsobit otravu?
Je alkohol návykový?
Co je to GAMBLING?
Co je to šikana?
Vysvětli pojem AIDS.

Vytvoř plakát, který by upozorňoval na nebezpečí drog či drogové závislosti, v rámci výtvarné soutěže „STOP DROGÁM“.

5. PŘÍLOHA

ZDRAVÍ, ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL

Zdraví

Pojem zdraví je chápán jako individuální pocit pohody (vyvážený tělesný, duševní, sociální a duchovní stav), optimální vztahy v užší skupině i udržitelný stav přírody (světa). Na kvalitu zdraví má vliv chování, způsob života a jednání každého z nás, ale také zdraví skupiny, v níž žijeme a pracujeme, i globální zdraví světa.

Propojením těchto tří rovin získává zdraví integrační charakter, který překračuje hranice medicíny a dotýká se kromě jiného také ekologie, psychologie, sociologie, pedagogiky a umožňuje uplatnění nové preventivní strategie - podpory a ochrany zdraví. Dětství a dospívání jsou důležitými etapami lidského života, v nichž každý prochází významným tělesným a duševním vývojem, získává sociální a zdravotní návyky, které si uchovává po celý život. Zdravý vývoj mladých lidí je úzce podmíněn dobrým rodinným zázemím a dalšími sociálními vztahy mimo rodinu. Mladé lidi ohrožuje celá řada zdravotních rizik typických pro toto životní období, např. drogy, tabák, alkohol, touha po sexuálních zkušenostech. Snížení tělesné aktivity a nezdravé stravovací návyky vedou v mnoha zemích k vyššímu počtu obézních osob mezi mladými lidmi. Obezita mnohdy přetrvává do dospělosti. Děti a mládež minimálně sportují.

Tělesné zdraví

Tělesné zdraví je jedním z nejdůležitějších základů našeho života. Paracelsus řekl zcela výstižně: „Zdraví není všechno, ale bez zdraví ničeho není.“ Pro zachování nebo obnovení zdraví existují tělesná cvičení (ásany), dechová cvičení (pránájáma) a relaxační techniky. V systému Jóga v denním životě jsou klasické ásany a pránájáma rozčleněny do osmidílného systému.

Duševní zdraví

Mysl a smysly bychom měli mít pod kontrolou; zatím nás však ovládají místo, abychom my ovládali je. K tomu, abychom mohli mysl kontrolovat, potřebujeme nejdříve vnitřní analýzu a očistění. Negativní myšlenky a strach vytvářejí nerovnováhu v tělesných a nervových funkcích a stávají se příčinou mnoha nemocí a utrpení. Základem duševní pohody je čistota myšlení, vnitřní svoboda, spokojenost a zdravé sebevědomí. Proto usilujme vždy o to, abychom překonali negativní vlastnosti a smýšlení a postupně rozvinuli pozitivní myšlení a jednání. I zde nabízí systém Jóga v denním životě mnohé možnosti: mysl pročišťuje a osvobozuje.

Duchovní zdraví

To znamená neubližovat chováním, slovy, myšlenkami a city. K duchovnímu zdraví vede modlitba, meditace, mantra, pozitivní myšlení a tolerance. Člověk má být ochráncem, ne ničitelem. Dávání, porozumění a odpouštění jsou vlastnosti, které z nás činí opravdového člověka. Tím se otevírá široká základna pro vzájemnou lásku a pomoc, pochopení a toleranci - nejen mezi jednotlivci, ale i mezi všemi lidmi, národy, rasami a vyznáními.

Sociální zdraví

Sociálním zdravím chápeme schopnost být šťastný a umět šťastnými učinit i druhé. Znamená to pěstovat kontakt a komunikaci s ostatními lidmi, převzít zodpovědnost ve společnosti a pracovat pro ni. Je to i schopnost odpočívat a prožívat život v celé jeho kráse.

Například jeden z nejpálčivějších problémů naší doby, **drogová závislost a šikana**, je znakem sociální nemoci. Dobrá společnost ovlivňuje a utváří osobnost i charakter, a má proto obrovský význam pro duchovní rozvoj.

Šikana

Jedním z projevů psychického šikanování je například slovní agrese některých žáků či celé skupiny vůči oběti šikanování. Vezmeme-li v úvahu, že slovní agrese či ponižování jsou velmi často provázeny izolací některých žáků, kteří jsou objektem šikanování, lze dospět k závěru, že psychické formy šikany jsou naprosto srovnatelné s fyzickým násilím. Stejně tak nelze podceňovat symbolické formy psychického šikanování, kdy žák píše své oběti hanlivé písně nebo pohádky, kde je například uveden návrh, aby šikanovaný žák spáchal sebevraždu, skočil pod vlak nebo z okna.

Šikanováním rozumíme úmyslné a záměrné ubližování silnějšího slabšímu či skupinou jednotlivci, které se děje opakovaně. Může to být v počáteční formě i posmívání, ponižování, nadávky, nevhodné přezdívky, pomluvy atd. V této fázi se dají narušené vztahy mezi dětmi ještě snadno napravit.

Kroky při řešení sociálně patologického chování:

- projednání se žákem
- krátký zápis do ŽK, bodovacího sešitu
- informování vedení školy
- informování příslušného lékaře a psychologa

PREVENCE RAKOVINY DĚLOŽNÍHO ČÍPKU

- upozornit na vhodnost očkování dívek
- nutnost očkování chlapců (přenašeči viru)

INTERPERSONÁLNÍ NÁSILÍ NA DĚTECH DOMÁCÍ NÁSILÍ ZAHRNUJÍCÍ DĚTI:

Tělesně týrané

Psychické násilí: ústrky a odmítání, terorizování, využívání, korumpování, odmítání citové odezvy, izolace, nezáměr o výchovu

Sexuální zneužívání:

- kontaktní zneužívání – stupně: 1. stupeň (polibky, doteky na sekundárních pohlavních znacích)
2. stupeň (tzv. francouzské polibky, digitální manipulace s pohlavními orgány)
3. stupeň (všechny formy a způsoby pohlavního styku)

Systémové násilí

Zanedbávání: tělesných potřeb, psychických potřeb, sociálních potřeb, emocionálních potřeb, duchovních potřeb

Děti v roli svědků domácího násilí

Agresivní chování dětí vůči dospělým členům rodiny

U dětí definujeme 4 stupně agresivity:

1. agrese, která není zjevná
2. agrese zjevná
3. agrese s doprovodem destruktivního chování
4. fyzický útok

NÁSILÍ VE ŠKOLE, ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH

Šikanování

Zesměšňování a ponižování mezi spolužáky, vrstevníky

Tělesné a ponižující tresty učitelů, vychovatelů, vedoucích zájmových kroužků apod.

Psychická a emocionální deprivace dětí oddělených od rodičů a dlouhodobě umístěných do zařízení ústavní výchovy

SEXUÁLNÍ A MORÁLNÍ OBTĚŽOVÁNÍ DÍTĚTE

POŠKOZUJÍCÍ TRADIČNÍ CHOVÁNÍ ČI ZVYKY

KRUTÉ A DEGRADUJÍCÍ FYZICKÉ A PSYCHICKÉ TRESTÁNÍ DĚTÍ

KOMERČNÍ SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

DĚTSKÁ PROSTITUCE

DĚTSKÁ PORNOGRAFIE

OBCHODOVÁNÍ S DĚTMI

Kyberšikanování

ONLINE NÁSILÍ

Cyber grooming

Spoofing

Flaming

Cyber bullying

Happy slaping

Hoax

Spam Phishing

(Zpracováno podle: Interpersonální násilí na dětech MUDr. Eva Vaníčková, CSc.)